

*Nieuwe bezuinigings-
voorstellen gefinancierde
rechtsbijstand*

Gelatenheid in debat

Foto: Jiri Bülller

Veel leverde het Kamerdebat over de nieuwe bezuinigingsvoorstellen van staatssecretaris Albayrak niet op. De staatssecretaris hield vast aan het voornemen om in strafprocedures later dan nu een ambtshalve toevoeging te verstrekken.

.....
Tatiana Scheltema
orderredacteur
.....

Een sfeer van gelatenheid tekende de tweede termijn van het debat over bezuinigingen op de gefinancierde rechtshulp, vorige week woensdag in de Tweede Kamer. Niet alleen was de publieke belangstelling voor het onderwerp verflauwd, de inhoudelijke behandeling van de nieuwe bezuinigingsvoorstellen van staatssecretaris Albayrak verzandde in een

welles-nietesspelletje tussen staatssecretaris Albayrak en de leden van de vaste kamercommissie van Justitie.

Eind vorig jaar liet staatssecretaris Albayrak haar plan om een verzekeringstelsel voor gefinancierde rechtshulp te introduceren vallen en presenteerde zij alternatieve voorstellen aan de Kamer. Maar ook de nieuwe plannen stuiten op verzet. In de verhoging van het minimum financieel belang konden de meeste Kamerleden zich wel vinden, zij het dat De Wit (SP), Pechtold (D66) en Azough (GroenLinks) aandrongen op een hardheidsclausule waardoor – bijvoorbeeld in bijstandszaken – van de regel kan worden afgeweken. Zo'n regeling bestaat al, antwoordde Albayrak: art. 4 lid 7 WRB voorziet in het verstrekken van een toevoeging bij een zwaarwegend belang. Maar hoe dat belang door de Raden wordt gewogen, kon zij niet zeggen – wel zei ze het onderwerp in haar 'communicatie met de Raden te zullen meenemen'.

Over het voorstel om de vergoeding voor het indienen van een vervolgeroep bij vreemdelingenzaken te verlagen, hadden Kamerleden veel negatieve berichten gehoord uit het veld. Zo'n beroep lijkt misschien niks, maar vergt juist veel werk om het beroep dit keer wel te doen slagen, was de boodschap. Door de vergoeding terug te brengen van vier punten naar één, ontstaat het risico dat niemand het werk nog op zich neemt, vreesde Azough van Groen Links: 'Het gaat hier om mensen in een heel kwetsbare positie. Als advocaten het zich niet meer kunnen veroorloven om dit werk te doen, zal de vreemdelingenbewaring alleen maar toenemen.' Die vrees was ongegrond, vond Albayrak, die erop wees dat dit nou een dossier was dat zij écht goed kent: 'Wij hebben gekeken: wat zijn de werkzaamheden? Het vervolgeroep wordt vaak door dezelfde advocaat ingesteld. Die kent het dossier al, en áls er een zitting komt, krijgt hij een extra punt.'

'Proactiviteit aanjagen'

De meeste aandacht ging als verwacht uit naar het plan om pas later in strafrechtelijke procedures ambtshalve toe te voegen. De staatssecretaris hield vol dat de maatregel geen nadelige gevolgen zal hebben voor het verloop van de rechtsgang. 'Het is een hardnekkig misverstand dat verdachten pas een toevoeging krijgen als er een dagvaarding ligt,' zei ze. [Maar zie het eind van dit artikel, red.] Aantasting van de equality of arms is niet aan de orde, omdat verdachten meteen na vrijlating op zoek kunnen gaan naar een advocaat.

'Denkt u nou echt dat de gemiddelde verdachte die op vrije voeten komt meteen op zoek gaat naar een advocaat, of dat hij zal afwachten tot er iets gebeurt?' vroeg Fred Teeven (VVD) retorisch. De maatregel zal onherroepelijk leiden tot vertraging verderop in de rechtsgang. 'Bel eens met de kring van kantonrechters, praat met rechter-commissarissen. Ik sprak er

verschillende, en ze bezwoeren mij allemaal: niet doen!

Verstandig zou daarom zijn, volgens Teeven, om vooraf aan de Raad voor de rechtpraak, het Openbaar Ministerie en de Orde van Advocaten te vragen naar de praktische consequenties van de maatregel, en daar binnen dertig dagen over te rapporteren aan de Kamer. Daarvoor voelde de staatssecretaris niets: alle partijen waren vorige zomer immers bij de interactieve beleidsdoorlichting betrokken en wisten dus heel goed wat er op stapel stond. En trouwens: bij de consultatieronde voorafgaand aan de AMvB die het moet regelen is het vroeg genoeg. Het kwam haar op de aankondiging van een motie te staan.

De staatssecretaris koestert hoge verwachtingen over de cultuuromslag die zij bij ambtenaren teweeg wil brengen. Zo zal een 'ambassadeur' van het ministerie van Justitie gaan samenwerken met het Juridisch Loket en sociaal raadsliden om de problemen te inventariseren. Enkele

tientallen pioniers zullen over de andere departementen uitzwermen om proactiviteit aan te jagen. Maar het bleef allemaal nogal vaag, tot ergeris van Pechtold (D66): 'Ik wil graag concrete voorbeelden van u horen, zodat ik u bij de begroting ergens op kan afrekenen.'

De herziene Leidraad bewerkelijke zaken kwam slechts zijdelings ter sprake. De staatssecretaris vindt de effecten ervan in Amsterdam gewenst, en dus is volgens haar de missie geslaagd. SP en VVD willen weten hoe het echt zit, daarom zal zij nog voor de zomer rapporteren over Amsterdam.

Vooralsnog sprak alleen Van Vroonhoven van het CDA haar steun uit voor de plannen van Albayrak. 'Het CDA meent dat van de burger een flinke mate van zelfredzaamheid verwacht mag worden bij het zoeken naar hulp bij juridische problemen. Er ligt een regeerakkoord. Daar zullen wij de staatssecretaris aan houden.'

De praktijk

'Het is een hardnekkig misverstand dat verdachten pas een toevoeging krijgen als er een dagvaarding ligt,' zei staatssecretaris Albayrak vorige week woensdag in het debat. Het aanvragen van een toevoeging staat eenieder inderdaad vrij. Maar de Raad voor de Rechtsbijstand hanteert een ander beleid. Advocaten van verdachten wie strafvervolgving boven het hoofd hangt, krijgen standaard een verzoek om een dagvaarding te overleggen. Zoals in Amsterdam, waar het Openbaar Ministerie sinds enige tijd verdachten die voor de meervoudige strafkamer moeten verschijnen een briefje stuurt waarin de vervolging wordt aangekondigd, zo laat advocaat Marq Wijngaarden van Böhler Franken Koppe Wijngaarden advocaten weten. Het OM adviseert daarbij om een advocaat in te schakelen, en verzoekt de verdachte binnen drie weken te melden wie de advocaat zal zijn. Zelfs een toevoeging die wordt aangevraagd met deze brief, wordt geweigerd. De reden: bijstand door een advocaat is in dit stadium nog niet nodig.

Column

Harry Veenendaal

Roze lintjes voor Maffe Mollie

Vorige week was ik bij een Amsterdams veilinghuis om een fraaie negentiende-eeuwse zwartgelakte Willem III vitrinekast op de kop te tikken. Bij het laatste veilinglot werden enkele namaak Napoleon-memorabilia geveild waaronder een regimentspijp, tabaksdoos en buste van de veldheer. Terwijl de zaal leegstroomde omdat niemand interesse had, bleef een klein manneke met een guitig gezicht alleen achter, ongeduldig draaiend op zijn stoel. Tijdens de korte ingelaste pauze stond de veilingmeester naast mij een sigaret te roken voordat hij het laatste, zogenaamde 'zottenlot' zou veilen. Het zottenlot is een luim van de veilingmeester. Onder de hamer komt een waardeloos object en de veilingstaf wacht in spanning af welke dwaas erop afkomt.

'Kijk', zei de veilingmeester en hij knikte naar het kleine guitige manneke. 'Dat schijnt Dion Bartels te zijn. Een ambitieuze topadvocaat uit Zeist, maar wij noemen hem hier "Maffe Mollie."

'Hoezo?', murmelde ik.

'Lees *Animal Farm* maar eens', zei de veilingmeester, 'dan snap je het wel'.

De veilingmeester grinnikte dat hij regelmatig Frankrijk bezoekt voor het taxeren van antiek. 'Dan stop ik even bij een souvenirshop om wat goedkope Napoleon-parafernalia te kopen. Die neem ik bij wijze van grap als laatste veilingobject in de catalogus op. Iedere keer verschijnt 'Maffe Mollie' om als enige een bod uit te brengen. Hij etaleert deze objecten vervolgens tijdens zijn maandelijkse intieme Wilhelmina-diners als unieke vondsten'.

'Die *Chevrety Chambertin* die hij Rita Verdonk na zo'n etentje meegaf met het verhaal dat het Napoleons lievelingswijn was? Gewoon een 'Clos Napoléon' uit 2002 bij Carrefour vandaan', aldus de veilingmeester. *Keeping up appearances*, zullen we maar denken.

Dion Bartels is een fanatieke verzamelaar van Napoleon-spulletjes. Maar hij gaat daarin verder dan een vitrinekast met tinnen soldaatjes van de Grande Armée. In de conferentieruimte op zijn kantoor heeft hij een metershoog schilderij van Napoleon laten aanbrengen en op het visitekaartje van de kleine advocaat staat zijn lijfspreuk 'u mag dan wel langer zijn dan ik, maar zeker niet groter'.

Bartels is de zelfbenoemde generalissimo van de gedupeerden van beleggingsfraude. Hij profileert zich op basis van zijn solide *Legal opinions* over beleggingsproducten. Dankzij zijn brieven krijgt hij transparant wat voor andere advocaten troebel blijft. Hij heeft zelfs een richtlijn opgesteld om beleggingsfraude te voorkomen: de Bartels-richtlijn. In de bedrijfspresentatie op zijn website laat hij zich bewonderen door een schnabbelende Chimène van Oosterhout. Belangrijkste wapenfeit aldus Bartels: hij is dé autoriteit op vastgoedgebied met inmiddels honderden tevreden klanten.

En Mollie? Dat was Orwells kleine, erg ijdele paardje dat het liefst mooie roze lintjes draagt, suikerklontjes eet en graag door iedereen wordt geaaid.